

1. מנהלת הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין במזרח ירושלים - משרד הפנים
2. סגן המנהל במינהל האוכלוסין - משרד הפנים

בבית המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק בירושלים

[11.10.89]

לפני השופטים **א' ברק**, **ד' לוי**, **י' מלץ**

חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, ס"ח 270 - חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, ס"ח 354, סעיף 1(ב) - תקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974, ק"ת 1517, תקנה 12.

עם החלת השיפוט, המשפט והמינהל של מדינת ישראל על מזרח ירושלים, נרשמה העותרת במרשם האוכלוסין כתושבת קבע, וזאת מאחר שנולדה בירושלים והוריה היו תושבי העיר. לימים, נישאה העותרת לתושב אל-בירה שבאזור יהודה ושומרון, ומנישואיה נולדה בתה. בקשתה של העותרת לרשום את הבת כתושבת ישראל נדחתה. מכאן העתירה. בין היתר, טענה העותרת, כי פקידי המוסמך על-פי חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, חייב היה לרשום את פרטי בתה, על-פי מידע שנמסר לו מפי העותרת, וליתן לבת מספר זהות ישראלי.

בית המשפט הגבוה לצדק פסק:

- א. (1) העותרת, שאינה אזרחית ישראלית, היא תושבת קבועה בישראל על-פי היתר שניתן לה מכוח חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952. מעמדה של בתה חייב איפוא להיקבע אף הוא על-פי הוראות חוק הכניסה לישראל (574 ה).
(2) בנסיבות דנן, יש לחתוך את הדין. על-פי האמור בתקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974, לפיה אילו היו אמה ואביה של בת העותרת תושבים קבועים בישראל, הייתה בת העותרת תושבת קבועה. מכיוון שאביה של בת העותרת אינו תושב קבוע בישראל, נקבע מעמד הבת על-פי מעמד אביה. מכיוון שהעותרת התנגדה לכך, היה על שר הפנים להחליט, במעמדו של מי מהוריה תזכה הבת (575 א).
- ב. (1) משנקבעה תושבותו של אדם על-פי חוק הכניסה לישראל, קובע חוק מרשם האוכלוסין דרכי קבלת תעודת זהות וענייני מרשם אחרים.
(2) בנסיבות דנן, כל עוד לא ייקבע מעמדה של הבת כתושבת קבועה בישראל, לא יהא אפשר ליתן לה מספר זהות ישראלי, ובעניין זה יש לבחון את החלטתו של שר הפנים על-פי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל (575 ג).

= 574 =

ג. בנסיבות דנן, לא התבהרה לבית המשפט מדיניותו של שר הפנים באשר להפעלת שיקול-דעתו על-פי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל. כן לא התבהרה עמדתו באשר לעובדות העתירה דנן, ואם עמדה זו תואמת את המציאות. לפיכך, מן הראוי ששר הפנים ישקול את בקשת העותרת במסגרת תקנה 12 הנ"ל (575 ז-576 א).

פסק-דין של בית המשפט העליון שאזכרו:

[1] בג"צ 282/88 עווד נ' ראש הממשלה ושר הפנים ואח', פ"ד מב(2) 424.

התנגדות לצו-על-תנאי מיום 17.1.89. העתירה נתקבלה. הצו-על-תני נעשה מוחלט. התיק הוחזר למשיבים.

א' רוזנטל - בשם העותרת;
א' מזוז, סגן בכיר לפרקליט המדינה - בשם המשיבים.

השופט א' ברק; העותרת נולדה ב-1964 בירושלים. הוריה היו תושבי ירושלים. עם החלת השיפוט, המשפט והמינהל של מדינת ישראל על מזרח ירושלים היא נרשמה כתושבת קבע במרשם האוכלוסין. ניתן לה מספר זהות בהתאם לחוק [מרשם האוכלוסין](#). תשכ"ה-1965. ב-1987 נישאה העותרת לתושב אל-בירה (רמאללה) שבאזור יהודה ושומרון. בעלה של העותרת הוא בעל תעודת זהות של האזור. בקשתה של העותרת לאיחוד משפחות ולמתן מעמד של תושב ישראל לבעל נדחתה. ביום 19.3.88 נולדה לעותרת ולבעלה בת, והעותרת ביקשה לרשום את הבת כתושבת ישראל. בקשתה נדחתה. מכאן העתירה שלפנינו.

העותרת אינה אזרחית ישראלית. היא תושבת קבועה בישראל על-פי היתר שניתן לה מכוח [חוק הכניסה לישראל](#), תשי"ב-1952 (ראה [בג"צ 282/88 \[1\]](#)).

מעמדה של הבת חייב איפוא להיקבע אף הוא על-פי [חוק הכניסה לישראל](#). אמת הדבר, הבת לא נכנסה לישראל אלא נולדה בה. אך [חוק הכניסה לישראל](#) עוסק לא רק במי שנכנס לישראל, אלא גם במי שאינו אזרח והיושב בה (סעיף 1(ב)). שמו של החוק מטעה באשר לתוכנו. הנה כי כן, מעמדה של הבת נקבע על-פי הוראות [חוק הכניסה לישראל](#) באשר לילדים הנולדים לתושבי קבע בישראל. אין בעניין זה הוראה מפורשת ב[חוק הכניסה לישראל](#) עצמו. ההוראות מצויות ב[תקנות הכניסה לישראל](#), תשל"ד-1974. תקנה 12 נוגעת לענייננו, והיא קובעת לאמור:

"ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 לחוק [השבות](#), תשי"ב-1950, יהיה מעמדו בישראל כמעמד הוריו; לא היה להוריו מעמד אחד, מקבל הילד את המעמד של אביו או אפטרופוסו זולת אם ההורה השני מתנגד בכתב לכך; התנגד ההורה השני, יקבל הילד את המעמד של אחד מהוריו, כפי שיקבע השר".

= 575 =

לא נטען לפנינו דבר באשר לתוקפה של תקנה זו, וממילא נחתך הדין על פיה. אילו היו אמה ואביה של בת העותרת תושבים קבועים בישראל, הייתה בתהעותרת תושבת קבועה. מכיוון שאביה של בת העותרת אינו תושב קבוע בישראל, נקבע מעמד הבת על-פי מעמד אביה. מכיוון שהעותרת התנגדה לכך, על השר להחליט, במעמדו של מי מהוריה תזכה בת העותרת.

בטיעונו לפנינו, ביקש בא-כוח העותרת להסיט את מרכז הכובד של הדין [מחוק הכניסה לישראל](#) והתקנות על פיו לחוק [מרשם האוכלוסין](#).

לטענתו, על פקיד המרשם ליתן לבתה של העותרת מספר תעודת זהות ישראלי, כפי שהוא חייב לרשום פרטי דת ולאום על-פי מידע שנמסר לו מפי העותרת.

גישתו זו של בא-כוח העותרת אינה מבוססת. [חוק הכניסה לישראל](#) לחוד ו[חוק מרשם האוכלוסין](#) לחוד. [חוק הכניסה לישראל](#) קובע, בין השאר, אם אדם הוא תושב, ומשנקבעה תושבותו של אדם, קובע [חוק מרשם האוכלוסין](#) דרכי קבלת תעודת זהות וענייני מרשם אחרים. זאת ועוד: מתן מספר זהות לחוד ורישום במרשם האוכלוסין ובתעודת הזהות לחוד. קבלת מספר זהות ישראלי מותנית בהיות האדם תושב. הרישום בתעודת הזהות של ההורים הוא למידע בלבד. מכאן, שכל עוד לא ייקבע מעמדה של הבת כתושבת קבועה בישראל, לא יהא אפשר ליתן לה מספר זהות ישראלי. אנו חוזרים איפוא לחוק [הכניסה לישראל](#) ולהחלטתו של שר הפנים על-פי תקנה 12 [לתקנות הכניסה לישראל](#).

עיינו בתצהיר התשובה מטעם שר הפנים, ולא מצאנו בו כל התייחסות של ממש בדבר הפעלת שיקול הדעת של שר הפנים בעניין זה. נאמר בתצהיר, כי -

"המדיניות העקבית של משרד הפנים, גם קודם להסדר החוקי שבתקנה 12 הנ"ל, בנוגע לילדים של בני זוג שאחד מהם הוא תושב ישראל והאחר תושב אזור יהודה ושומרון (או חבל עזה), היתה ליתן לילדים את המעמד של האב, ומדיניות זו נוהגת גם כיום במסגרת ההסדר הקבוע בתקנה 12 לעיל. מדיניות זו היא פועל יוצא של מציאות חברתית נוהגת. יציין כי גישה דומה ננקטה גם בזמנו, לאחר מלחמת העצמאות בבקשות לאיחוד משפחות משני צידי הקו הירוק".

בכך הסביר המצהיר את תפיסתו שלו באשר למצב המשפטי הקיים. אין בכך כל הסבר לשיקולים שהניעו את שר הפנים שלא לעשות שימוש בשיקול-דעתו ולקבוע כי הבת תקבל את הממד של אמה. בטיעונו בעל-פה לפנינו, הרחיב מר מזוז, בא-כוח המשיבים, וציין, כי שר הפנים נוהג להעניק לילדים את תושבותה של האם, אם האם חיה בנפרד מבעלה או במקרה של טעויות ברישום בבתי החולים המתרחשות לעתים. מששאלנו את מר מזוז, מה עמדתו של שר הפנים מקום שהאם מתגוררת הלכה למעשה בישראל ואילו האב מתגורר הלכה למעשה באזור, השיב, כי הנחת השר הינה, כי האישה גרה אצל בעלה.

תשובה זו אינה מספקת אותנו. לא התבהרה לנו המדיניות של שר הפנים באשר להפעלת שיקול-דעתו על-פי תקנה 12. כן לא נתבהרה לנו עמדתו של שר הפנים באשר לעובדות המקרה, ואם עמדה זו תואמת את המציאות. בא-כוח העותרת ציין - הן בעתירה עצמה והן בטיעון לפנינו

= 576 =

- כי העותרת מתגוררת דרך קבע בירושלים. בא-כוח המשיבים חלק על כך, בלא שתמך את עמדתו זו בתצהיר כלשהו, ובלא שביסס עמדתו זו על העובדות עצמן.

התוצאה הינה, כי אנו עושים את הצו למוחלט, במובן זה שעל המשיב לשקול את בקשת העותרת במסגרת תקנה 12. המשיבים יישאו הוצאות העותרת, לרבות שכר טרחת עורך-דין, בסכום של 3,000 ש"ח.

השופט ד' לויין: אני מסכים.

השופט י' מלץ: אני מסכים.

הוחלט כאמור בפסק-דינו של השופט ברק.

ניתן היום, י"ב בתשרי תש"ן (11.10.89).